

Студијски програм : Основне академске студије
Назив предмета: Финансијска тржишта
Наставник: Др Борис Беговић, редовни професор Сарадници: Ана Одоровић, асистент Никола Илић, асистент
Статус предмета: Изборни предмет (трећа година, VI семестар)
Број ЕСПБ:
Услов: положен испит из предмета „Основи економије“
<p>Циљ предмета: Предмет обухвата економску анализу финансијских тржишта и понашања учесника на њима. Разумевање функционисања финансијских тржишта омогућава правницима разумевање суштине финансијског посредовања (повезивања штедње и инвестиција), као и усвајање основног економског инструментаријума који могу да користе при анализи позитивних прописа („духа закона“) и аргументацији током анализе правних проблема до којих долази при трансакцијама на финансијским тржиштима. Разумевање функционисања финансијских тржишта и учесника на њему, тј. финансијских институција (како депозитних, тако и недепозитних) потребно је ради разумевања природе и ефеката која прописи и њихова примена имају на пословање тих учесника на финансијским тржиштима, као и на целокупан привредни живот. Предмет <i>Финансијска тржишта</i> у потпуности је оријентисан на економско објашњење функционисања финансијских тржишта, пре свега тржишта капитала, без обзира на то да ли се ради о његовом позајмљивању или инвестирању. Такође, предмет објашњава и улогу државе у савременој привреди, будући да се бави регулацијом финансијских тржишта, односно целокупног финансијског система.</p> <p>Предмет <i>Финансијска тржишта</i> методолошки и садржајно другачији у поређењу са правним предметима, али и у односу на предмет <i>Основи економије</i> са друге године редовних студија. Усредсређен је на то да студенти разумеју основе механизме који делују у финансијском систему и на финансијским тржиштима, како би могли да схвате економске ефекте које на тим тржиштима стварају прописи, односно правни институти који се на њима примењују. Да би се остварио наведени циљ, теоријско оруђе економске науке релевантно за област финансијског сектора и финансијских тржишта, које се постепено кроз материју развија, комбинује се са његовом одговарајућом применом. Наглашавање примене налаза економске теорије, путем давање примера из стварног привредног живота на финансијским тржиштима, укључујући и судске спорове до којих долази на њима, омогућава студентима да разумеју тај свет кроз призму економске теорије, нарочито теорије финансијског посредовања, као и да разумеју одступања основних модела економске теорије од стварности финансијских тржишта.</p> <p>Економска теорија је заснована на претпоставци оптимизирајућег понашања привредних субјеката (максимизације корисности или добити) која користи једноставну и јасну анализу понашања привредних субјеката на финансијским тржиштима. Студентима су представљени основни појмови из области пословања на финансијским тржиштима, уз свеобухватну економску анализу феномена који га отежавају, пре свега несавршене информисаности, у својим различитим појавним облицима, попут неизвесности, ризика и асиметрије информација. Посебна пажња се посвећује економској анализи финансијских инструмената, без обзира на то да ли се ради о позајмљивању или инвестирању капитала, као и механизмима којима са на финансијским тржиштима превазилазе различите форме несавршене информисаности. Ти инструменти функционишу на финансијским тржиштима, па се стога пажње посвећује њиховој економској анализи њихове организације, основних феномена који се на њима јављају и факторима тих феномена. Надаље, пажња се посвећује економској анализи пословања привредних субјеката (учесника на финансијским тржиштима), специјализованих привредних друштава у финансијском сектору, специјализованих за пословање на финансијским тржиштима, и то економској анализи пословања банка, инвестиционих привредних друштава и осигуравајућих друштава. Коначно, последњи сегмент овог курса посвећен је економској анализи регулације финансијских тржишта, теми која је добила на значају после велике финансијске кризе 2008. године. С обзиром на то да је у питању економски предмет који се предаје студентима Правног факултета, нема математичке (алгебарске) експозиције налаза, упркос потреби да се економске концепције ригорозно представе. Језгровит текст, уз по коју графичку презентацију, представља одговарајући замену. Додатни елемент овог уџбеника чине економске анализе типичних правоснажних пресуда у споровима који су настали на финансијском тржишту.</p>
<p>Исход предмета:</p> <ul style="list-style-type: none"> - стицање економских знања и разумевање функционисања финансијских тржишта, као интегралног дела привредног живота савремених друштава;

- упознавање са економском сврхом финансијских тржишта, његовим значајем за добро функционисање реалног сектора, односно целокупног привредног живота једне земље, као и значајем за привредним раст;
- стицање основних знања о економској суштини и сврси финансијских инструмената и механизма који се користе на финансијским тржиштима, уз уочавање економских проблема који се проблеми на финансијским тржиштима који њима решавају;
- стицање економских знања о основним врстама финансијских тржиштима, нарочито о механизмима који на њима делују и сагледавању последица деловања тих механизма;
- стицање основних економских знања о пословању банака, инвестиционих институција и осигуравајућег друштва, њиховим циљевима и пословним стратегијама, као и најзначајнијим проблемима са којима се они суочавају;
- овладавање модерном финансијском терминологијом и побољшана комуникација;
- разумевања међузависности права и економије, оспособљава студенте да схвате економски значај прописа за обликовању понашања актера на финансијским тржиштима, како физичких, тако и правних лица;
- прихватање теоријског оруђа економске науке које студентима омогућава да разумеју стварни свет финансијских тржишта и пословања на њима, са којим се сусрећу кроз призму економске теорије и да, на тај начин, објашњавају понашања људи која уочавају;
- олакшава се запошљавање у области финансијских делатности и скраћује се основну обуку која следи после запошљавања, тиме што полазнике учи да препознају и разумеју када и зашто долази до одступања базичних концепција економске теорије од стварност.

Садржај предмета:

1. УВОД: ПОЈАМ И ЕКОНОМСКИ ЗНАЧАЈ ФИНАНСИЈКОГ СЕКТОРА И ТРЖИТА

- 1.1. Дефиниција у врсте финансијских тржишта
- 1.2. Улога финансијских тржишта у привредном животу
- 1.3. Веза финансијских тржишта и привредног раста
- 1.4. Несавршена информисаност и финансијско тржиште
 - 1.4.1. Асиметрија информација: негативна селекција
 - 1.4.2. Асиметрија информација: морални хазард
 - 1.4.3. Асиметрија информација: агенцијски проблем
 - 1.4.3. Несавршена информисаности и трансакциони трошкови
- 1.5. Глобализација финансијских тржишта

2. ЕКОНОМСКА АНАЛИЗА КРЕДИТНО-ДЕПОЗИТНИХ ФИНАНСИЈСКИХ ИНСТРУМЕНАТА

- 2.1. Депозити и њихова економска улога
- 2.2. Кредити: основне економске карактеристике
- 2.3. Дужничке хартије од вредности и њихова економска анализа
- 2.4. Обвезнице као дужничке хартије од вредности и њихова економска улога
- 2.5. Инструменти обезбеђивања пласмана и њихов економски значај

3. ТРЖИШТЕ КАПИТАЛА

- 3.1. Тржиште новца и тржиште капитала: основне разлике
- 3.2. Тражња за капиталом и њени фактори
- 3.3. Понуда капитала и њени фактори
- 3.4. Каматна стопа као цена капитала
- 3.5. Ризици пласмана на тржишту капитала: економска анализа
- 3.6. Цена обвезница и њени фактори
- 3.7. Рејтинзи обвезница и уобичајене класификације њихове ризичности
- 3.7. Обвезнице и секуратизација

4. ЕКОНОМСКА АНАЛИЗА ИНВЕСТИЦИОНИХ ФИНАНСИЈСКИХ ИНСТРУМЕНАТА

- 4.1. Акције као власничке хартије од вредности и њихова економска суштина
- 4.2. Приноси од акција и њени фактори
- 4.2. Економска анализа основних информационих проблеми везаних за акције
- 4.3. Економска анализа деривата као нових инвестиционих финансијских инструмената

5. ТРЖИШТЕ АКЦИЈА

- 5.1. Врсте тржишта акција и њихове економске карактеристике
- 5.2. Тржишна цена акција и њени фактори
- 5.3. Систематски и специфичан ризик на тржишту акција
- 5.4. Теорија ефикасног тржишта акција
- 5.5. Нестабилности тржишта акција – узроци и последице

6. ЕКОНОМСКА АНАЛИЗА ПОСЛОВАЊА БАНАКА

- 6.1. Биланси банке (биланс стања и биланс успеха)
- 6.2. Управљање пласманима и несолвентност банке
- 6.3. Усклађивање извора и пласмана банака
- 6.4. Неликвидност банке и мере предострожности
- 6.5. Улога централне банке у пословању банака
- 6.6. Економски ефекти пословања банака на привреду у целини

7. ЕКОНОМСКА АНАЛИЗА ПОСЛОВАЊЕ ИНВЕСТИЦИОНИХ ИНСТИТУЦИЈА

- 7.1. Инвестициона банка
 - 7.1.1. Инвестициона банка као покровитељ
 - 7.1.2. Улога инвестиционе банке у концентрацијама
- 7.2. Инвестициони фондови
 - 7.2.1. Отворени инвестициони фондови
 - 7.2.2. Узајамни инвестициони фондови (mutual funds)
 - 7.2.3. Ризични инвестициони фондови (hedge funds)
 - 7.2.4. Затворени инвестициони фондови (private equity funds)
- 7.3. Посредници при инвестирању и њихова економска улога
- 7.4. Економски ефекти пословања инвестиционих на привреду у целини

8. ЕКОНОМСКА АНАЛИЗА ПОСЛОВАЊЕ ОСИГУРАВАЈУЋИХ ДРУШТАВА

- 8.1. Основни економски елементи пословања осигуравајућих друштава
- 8.2. Ризици у осигурању
- 8.3. Економске карактеристике видова осигурања
 - 8.3.1. Економске карактеристике неживотног осигурања
 - 8.3.2. Економске карактеристике животног осигурања
 - 8.3.3. Економске карактеристике пензионог осигурања
- 8.4. Новчани токови при осигурању
- 8.5. Економски ефекти пословања осигуравајућих друштава на привреду у целини

9. ЕКОНОМСКА АНАЛИЗА РЕГУЛАЦИЈЕ ФИНАНСИЈКОГ ТРЖИШТА

- 9.1. Потреба регулације финансијског тржишта: економска анализа
 - 9.1.1. Неизвесност и ризик
 - 9.1.2. Асиметрија информација
 - 9.1.3. Ефекти преливања
- 9.2. Механизми регулације банкарског финансијског сектора
- 9.3. Механизми регулације небанкарског сектора
- 9.4. Институције регулације финансијског тржишта
- 9.5. Интернационализација регулације финансијских тржишта

Обавезна литература за припремање испита:

Беговић, Борис (2018): *Увод у финансијска тржишта* (у најави), Београд: Правни факултет Универзитета у Београду

Допунска литература на српском језику:

- Беговић, Борис и Мијатовић, Бошко (2017): *Финансијско посредовање и привредни раст*, Београд: Граматик и ЦЛДС
- Шошкић, Дејан и Живковић, Бошко (2011): *Финансијска тржишта и институције*, Београд: Економски факултет Универзитета у Београду

- Изабране правоснажне судске пресуде домаћих судова у области финансијског пословања

Допунска литература на енглеском језику:

- Mishkin, Frederick, S. (2007): *Money, Banking, and Financial Markets*, 8th Edition, New York: Pearsons
- Bodie, Zvi, Kane, Alex and Marcus, Alan, J. (2008): *Investments*, 7th Edition, New York: McGraw-Hill
- Fabozzi, Frank, Modigliani, Frank, Jones, Frank, J. (2014): *Foundation of Financial Markets and Institutions*, 4th Edition, New York: Pearsons

Број часова активне наставе | **Теоријска настава: 30**

Методe извођења наставе: предавања уз *power-point* презентације, студијска група, семинарски радови (есеји), консултације, разматрање правоснажних судских пресуда, радна посета једној од комерцијалних банака

Оцена знања (максимални број поена 100)

Предиспитне обавезе	Поена	Завршни испит	поена
настава-предавања			
студијска група			
вежбе			
колоквијуми			
успешно одбраћен семинарски рад			
остале активности по оцени испитивача			